

การศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR A Study of Historical Empathy of Tenth Grade Student by Using DACIR Instructional Process

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน และ ชัยรัตน์ โตศิลา¹
Narongrit Saksaen and Chairat Tosila

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR 2) เปรียบเทียบการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัยสรุปได้ 2 ประการ ประการแรก คือ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ประการที่สอง คือ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนการสอน DACIR การสอนประวัติศาสตร์ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

Master's degree student in Education (Teaching Social Studies), Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom Province.

² อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

Lecturer, Social Studies Education Program, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University. Nakhon Pathom Province.

Corresponding author e-mail: saksaen_n@silpakorn.edu

Article history: Received 27 September 2018, Revised 14 December 2018, Accepted 27 December 2018

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the historical empathy of tenth grade students using the DACIR instructional process. 2) compare the historical empathy of tenth grade students before and after usage of the DACIR instructional process. The sample of this research consisted of 36 students of grade 10/2 studying in the second semester year 2017 in Nawamintrachinuthit Benjamarachalai School, Bangkok. Research instrument used for data collection was historical empathy. The instrument used in the experiment were 3 units of the lesson plan by using the DACIR instructional process. The data was analyzed by arithmetic mean, standard deviation and t-test dependent.

The research findings were summarized in two topics as follows. First, historical empathy of tenth grade students using the DACIR instructional process were mean scores at the high level. Second, historical empathy of tenth grade students after using the DACIR instructional process were higher than those before using the DACIR instructional process at .05 level of significance.

Keywords: *DACIR instructional process, Teaching history, Historical empathy*

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นการวิจัยหรือการแสวงหาคำตอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ในอดีต (Collingwood, 1978: 9) รวมถึงความคิดและประสบการณ์ของมนุษย์ที่สั่งสมและถ่ายทอดสืบเนื่องกันต่อมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีหลักฐานยืนยันความน่าเชื่อถือ และมีความต่อเนื่องระหว่างอดีตกับปัจจุบัน (วงเดือน นาราสัจจ์, 2548: 2-3) ประวัติศาสตร์จึงเป็นความพยายามที่จะบันทึกและทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ต่างๆ บนโลกอันเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน (สมศักดิ์ ชูโต, 2527: 19) ที่มีระเบียบสัมพันธ์กับการลำดับของเวลา (Gottschalk 1964, อ้างถึงใน พรเพ็ญ อันตระกูล, 2547: 23) โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์คือ การสร้างความเข้าใจเหตุการณ์ในเชิงการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับความจริงในอดีตทำให้บุคคลเกิดสำนึกในการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2537: 2) อีกทั้งช่วยปรับปรุงทัศนคติในเชิงความคิดและฝึกให้บุคคลมีนิสัย ช่างสังเกต วิพากษ์วิจารณ์มีความคิดกว้าง (โรเบิร์ต วี. แคนเนยลส์, 2520: 6) อันจะนำไปสู่การรู้จักตนเอง การทำความเข้าใจความคิดของผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถคิดอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติและมีความเป็นกลาง ทั้งนี้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่ยึดถือหลักเหตุผลจะส่งเสริมให้นักเรียนมองปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบ (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธมยะ, 2525: 24-26) ประวัติศาสตร์จึงมีคุณค่าในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง (เฉลิม มลิลินิติ เขตต์ปรีชา, 2559: 11)

การศึกษาประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม (traditional history class) เป็นการมุ่งเน้นให้นักเรียนจดจำข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ตามที่ครูนำเสนอโดยปราศจากการแสดงความคิดเห็นหรือตีความข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา ซึ่งจุดเน้นดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการสอบ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนประวัติศาสตร์โดยส่วนใหญ่จึงไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพราะไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติศาสตร์กับบริบทในการดำเนินชีวิตของตน (McDiarmid. 1994 cited in Viator. 2012: 198) อนึ่ง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เกี่ยวกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ อันเป็นผลจากความก้าวหน้าของการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของนักเรียนในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการทางประวัติศาสตร์และการสอนให้คิดตามแนวทางประวัติศาสตร์ (think historically) รวมทั้งการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ (historical empathy) ซึ่งนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ (Doppen. 2004: 249-253; Davis. 2001: 3)

การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์เป็นความสามารถในการรับรู้และทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อความรู้สึก มุมมอง และการตัดสินใจที่นำไปสู่การกระทำของบุคคลจากเหตุการณ์ในอดีต รวมทั้งแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองในการมองโลกตามที่คนในอดีตเห็นบนพื้นฐานการตรวจสอบและตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยปราศจากการใช้ค่านิยมในปัจจุบัน (National Center for History in the Schools. 1996; Endacott & Brooks. 2013; Centre for the Study of Historical Consciousness. 2014) มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ 2) การเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และ 3) การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะทำให้ นักเรียนสะท้อนความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ในอดีตด้วยการอธิบายสภาพแวดล้อม ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยจินตนาการเหตุการณ์บนพื้นฐานของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการอ้างอิงข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ รับรู้ถึงมุมมอง ความคิด ค่านิยม และความรู้สึกของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายของมุมมองในอดีตด้วยการเปิดใจศึกษา มุมมองต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการแสดงออกถึงความเข้าใจและความรู้สึกของตนที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาด้วยความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบริบทในอดีตกับปัจจุบันในมิติต่างๆ โดยเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ที่มีผลต่อการตอบสนองทางอารมณ์ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ การกระทำ และประสบการณ์ชีวิตของบุคคลในประวัติศาสตร์จนเกิดเป็นความรู้สึกใส่ใจต่อความเป็นไปของอดีต และใช้ดุลยพินิจในการทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยไม่ใช้มุมมองในปัจจุบันเป็นเกณฑ์ในการตัดสินอดีต (Barton & Levstik. 2004; Jensen. 2008; Davison. 2012; Endacott & Brooks. 2013; Seixas & Morton. 2013; ณรงค์ฤทธิ์ คักดีแสน. 2560) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงความซับซ้อนของวิธีการที่นักวิชาการทางประวัติศาสตร์อธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต (Jensen. 2008: 55) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมความสามารถดังกล่าวให้เกิดแก่นักเรียนผ่านกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ

จากสภาพการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน พบว่า กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake & Brown (2003) โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ (historical thinking skills) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ผ่านการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยการอ้างอิงข้อเท็จจริงจากหลักฐานชั้นต้น และชั้นรอง รวมทั้งการคำนึงถึงบริบทของสังคมและวัฒนธรรมตามยุคสมัยของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์นั้น ๆ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล ตลอดจนเกิดมุมมองและแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กระบวนการเรียนการสอน DACIR สามารถช่วยส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (ชัยรัตน์ โตศิลา. 2555: 104-108, 134-136) ทั้งนี้การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์และทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์ในลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ได้แก่ 1) การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ได้ใกล้เคียงกับสภาพการณ์ในอดีตได้อย่างชัดเจนมากขึ้น รวมไปถึงเข้าใจความซับซ้อนในการกระทำของมนุษย์ ตลอดจนนำเหตุการณ์ที่ศึกษามาเป็นบทเรียน นอกจากนี้การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์บนฐานของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ก็จะส่งผลให้การอธิบายสภาพแวดล้อม ความคิด ความรู้ ความเชื่อ หรือความรู้สึกที่มีต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์มีความน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ และ 2) การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจบนพื้นฐานของการยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำให้การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์มีความสมเหตุสมผลและน่าเชื่อถือ (Nye et al. 2011; ศุภณัฐ พานา. 2560: 45-46) ขณะที่การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ด้านการเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดการยอมรับในความหลากหลายของค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในอดีต ตลอดจนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างความเชื่อในอดีตกับปัจจุบัน (National Center for History in the Schools. 1996; Barton & Levstik. 2004; Davison. 2012; Endacott & Brooks. 2013) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนพึงมี

อนึ่ง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นช่วงวัยที่จัดอยู่ในขั้นการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ตามแนวคิดของ Egan (1997 อ้างถึงใน ชัยรัตน์ โตศิลา. 2555: 41) ที่ได้อธิบายว่า นักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 16-20 ปี เป็นวัยที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนโดยทั่วไปและประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยภาพรวม นอกจากนี้ นักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยดังกล่าวควรได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาสามารถในการค้นหาพยานหลักฐานและสร้างข้อโต้แย้งได้อย่างมีเหตุผล รวมไปถึงการแสดงความรู้สึกของตนไปในทิศทางของการมีวิจาร์ณญาณ ตลอดจนวิเคราะห์และตีความประเด็นทางประวัติศาสตร์ (ซี. พี. ฮิล. 2513: 105-107) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเข้าถึงความ

รู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 อันเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ในเชิงลึก การรู้คิดทางสังคม (social cognition) การคิดเชิงวิพากษ์ ตลอดจนการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามเป้าประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
2. เพื่อเปรียบเทียบการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งหมด 325 คน โดยทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถคือ มีนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ตัวชี้วัดช่วงชั้น 4 ถึง 6 ตามมาตรฐาน ส 4.1 ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 และมาตรฐาน ส 4.3 ตัวชี้วัดที่ 1 2 และ 3 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One Group Pretest - Posttest Design) (มาเรียนนิลพันธุ์, 2558: 143-144) ดังนี้

ตารางที่ 1: แบบแผนการวิจัย The One Group Pretest - Posttest Design

ทดสอบก่อนการทดลอง	กระบวนการเรียนการสอน DACIR	ทดสอบหลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T ₁ แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
X แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR
T ₂ แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่อง 1) การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง 2) การสิ้นอำนาจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี และ 3) การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ใช้เวลาสอน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในการวัดก่อนและหลังการทดลองชุดเดียวกัน

2. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน โดยเปรียบเทียบผลการทดสอบการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จากการหาค่าเฉลี่ย () ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR จำแนกตามองค์ประกอบ

ตารางที่ 2: ผลการศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR

การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์	คะแนน เต็มเฉลี่ย	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์	3	2.67	0.48	ดี	1
2. การเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	3	2.40	0.33	ดี	2
3. การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ	3	2.31	0.32	ดี	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3	2.41	0.26	ดี	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบซึ่งอยู่ในระดับดี สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 การเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบที่ 3 การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ก่อนและหลังเรียน

ตารางที่ 3: ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ก่อนและหลังเรียน

การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์	N	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	36	3	0.94	0.16	28.95*	.000
หลังเรียน	36	3	2.41	0.26		

* p < .05. df=35

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ว่า การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน DACIR ทั้ง 5 ขั้นตอน มีลักษณะเป็นวงจรปฏิบัติที่สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์และเกิดมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ จนนำไปสู่การเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ สอดคล้องกับ Barton (2005: 751-752) ที่ได้กล่าวว่า การที่ครูใช้แหล่งข้อมูลในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในเบื้องต้น และจัดเตรียมหลักฐานให้นักเรียนปฏิบัติการศึกษาสืบเสาะหาความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อถ่ายทอดข้อมูลในอดีตเป็นช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงความคิดและประสบการณ์ของผู้คนในอดีต และเป็นไปตามข้อสนับสนุนของ Seixas & Morton (2013) ที่ระบุว่า หลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้อ้างอิงนั้น อาจระบุข้อมูลหรือสะท้อนให้เห็นความคิด ความรู้ ความเชื่อ หรือความรู้สึกนั้นโดยตรง หรือเป็นการตีความหลักฐานของนักเรียนเกี่ยวกับความคิด ความรู้ ความเชื่อ หรือความรู้สึกที่เป็นผลมาจากหลักฐานนั้นก็ได้ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของ Davison (2012: 123) ว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนสำคัญในการให้นักเรียนได้สำรวจหลักฐานเพื่อนำมาตรวจสอบแนวคิดที่ขัดแย้ง โดยการให้นำหนักกับการประเมินความน่าเชื่อถือและกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงอดีตผ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นแนวทางการสร้างความรู้เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในลักษณะที่กว้างขึ้นที่ไม่ได้นอกเหนือไปจากความเชื่อและพฤติกรรมโดยปกติของสังคมในช่วงเวลานั้น นอกจากนี้การส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาและตีความอดีตจากมุมมองที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างความเชื่อในอดีตกับปัจจุบัน โดยสนับสนุนให้นักเรียนตีความความเชื่อในอดีต รวมทั้งได้เรียนรู้ถึงการทำความเข้าใจอดีตโดยปราศจากการใช้ความเชื่อในปัจจุบันในการทำความเข้าใจเป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งต้องใช้ดุลยพินิจประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคลในประวัติศาสตร์

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ว่า การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอน DACIR ประกอบไปด้วยขั้นตอนการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา เป็นการให้นักเรียนร่วมกันศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์โดยภาพรวม ทำให้ได้สะท้อนมุมมองอันหลากหลายที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ผ่านการอภิปรายร่วมกันจนนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญและตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการเตรียมการเบื้องต้นที่จะช่วยส่งเสริมการเข้าถึง

ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ และการเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของ Davison (2012: 123) ที่เสนอกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้กลับสู่อดีตโดยมีจุดเน้นเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทบทวนถึงความเชื่อและความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ และ/หรือบุคคลในประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การเต็มใจรับฟังมุมมองอื่น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก เป็นการให้นักเรียนได้ร่วมกันศึกษา อภิปราย วิเคราะห์ และตีความหลักฐานขั้นต้นที่สำคัญซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับที่มา ช่วงเวลา ประเภท ความน่าเชื่อถือ สารสำคัญหรือแนวคิดหลักวัตถุประสงค์ของการสร้างหลักฐานรวมทั้งประเด็นคำถามหรือข้อสงสัยที่มีต่อเนื้อหาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขึ้นดังกล่าว โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมหลักฐานดังกล่าวให้ กิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนได้สร้างความเข้าใจของตนเองที่มีต่อบริบททางประวัติศาสตร์ตามประเด็นที่ศึกษาและเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของตนที่มีต่อเหตุการณ์และบุคคลในอดีต กิจกรรมในขั้นนี้ส่งเสริม การเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ และการเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในเบื้องต้น สอดคล้องกับชัยรัตน์ โดศิลา (2555: 140) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นต้นวิเคราะห์หลักฐานหลักของกระบวนการเรียนการสอน DACIR โดยครู เป็นผู้จัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์เกี่ยวกับสารสำคัญตามบริบทและความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการระบุแหล่งที่มาและบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นไปตามที่ Barton (2005: 751-752) ได้เสนอแนวทางการสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสปฏิบัติ การกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ไว้ว่า การที่ครูใช้แหล่งข้อมูลในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในเบื้องต้น และจัดเตรียมหลักฐานให้นักเรียนปฏิบัติการสืบสอบแสวงหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลในอดีตเป็นช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนได้สะท้อนมุมมองและแสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดและประสบการณ์ของผู้คนในอดีต

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล เป็นการให้นักเรียนอภิปรายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ด้วยเหตุผลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขึ้นต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ศึกษา และตีความเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษาให้สอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งนำความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการตีความข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษามาอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุและ/หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นตามสาระสำคัญของหลักฐาน จากนั้น อภิปรายเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษา แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับตนเองโดยใช้เหตุผลในการแยกแยะความแตกต่างของความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับปัจจุบันตามบริบทและประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา

การวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายตามกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในประเด็นสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ทาง

ประวัตินั้น ๆ ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง กิจกรรมในขั้นนี้ส่งเสริมการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ และการเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Monte-Sano (2011: 212-249) ที่สรุปได้ว่า ในการสร้างเข้าใจทางประวัติศาสตร์ให้แก่นักเรียนจำเป็นจะต้องใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในการอภิปราย ตั้งคำถาม วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และตีความเพื่อให้นักเรียนประเมินความคิดและมุมมองของผู้เขียนซึ่งจะทำให้เกิดเข้าใจบริบทและมุมมองของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง และมีความหลากหลาย ตลอดจนเห็นถึงประเด็นที่ซับซ้อนของเรื่องราว ในอดีต อันจะนำไปสู่ความสามารถในการสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับบริบท มุมมอง ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์และตีความของตนเองที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ในอดีต อย่างชัดเจนและมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ Barton & Levstik (2004) และ Endacott & Brooks (2013) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า การจะทำให้นักเรียนสามารถอธิบายสภาพแวดล้อม ความรู้ ความคิด และความเชื่อของผู้คนในเหตุการณ์และให้เหตุผลเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้นนั้น นักเรียนต้องทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง โดยการพยายามสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ในอดีตโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ด้วยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อมูลที่ค้นพบตามที่ปรากฏในหลักฐานหลายแหล่งที่สัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจากขั้นที่ 1 ถึง 3 ซึ่งจะช่วยขยายมุมมองของนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ตามบริบทสังคมสมัยนั้น (ชัยรัตน์ โดศिला. 2555: 138) จนสามารถสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ และเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Colby (2007) ที่พบว่า การเรียนการสอนที่ฝึกฝนให้นักเรียนตั้งคำถาม วิเคราะห์ ตีความ เปรียบเทียบ อภิปราย และพิจารณาเกี่ยวกับบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์บนฐานของการใช้หลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองที่หลากหลาย ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมสืบสอบทางประวัติศาสตร์สามารถช่วยส่งเสริมการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ให้แก่นักเรียนได้

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ เป็นการให้นักเรียนสังเคราะห์และนำเสนอข้อค้นพบโดยการนำความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการตีความข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษามาอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุและหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นตามสาระสำคัญของหลักฐาน จากนั้น อภิปรายเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานที่ศึกษาแล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับตนเองโดยใช้เหตุผลในการแยกความแยะแตกต่างของความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับปัจจุบันตามบริบทและประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา โดยไม่ใช้ค่านิยมในปัจจุบันมาตัดสินบุคคลหรือเหตุการณ์ในอดีต แล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาปรับใช้กับเหตุการณ์ในปัจจุบันผ่านการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ กิจกรรมในขั้นตอนนี้ส่งเสริมการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างคำอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ การเปิดรับมุมมองที่หลากหลายของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันด้วยความเข้าใจ เป็นไปตามที่ Endacott & Brooks (2013) ได้กล่าวว่า การพิจารณาเชื่อมโยง

ประสบการณ์ชีวิตของคนที่มีการตอบสนองทางอารมณ์ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์การกระทำ และประสบการณ์ของบุคคลทางประวัติศาสตร์อย่างใกล้ชิดจะนำไปสู่ความเข้าใจที่มากขึ้นกว่าการรับรู้มุมมองของผู้อื่นเพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Barton & Levstik (2004) ที่ได้นำเสนอว่า ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่เป็นอัตวิสัยของการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นเจตคติและ/หรือความรู้สึกที่บุคคลที่มีต่อสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้การใส่ใจบุคคลหรือสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์จึงเป็นการนำความเข้าใจที่มีต่อสถานการณ์หรือบุคคลทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ หรือนำความรู้ที่ได้จากศึกษาเหตุการณ์นั้น ๆ มาปรับใช้กับเหตุการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ครูที่จะนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ต้องวิเคราะห์เนื้อหาสาระและจัดลำดับเนื้อหาสาระเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องมีการสำรวจและศึกษาแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิให้มีความหลากหลายและครอบคลุมประเด็นที่นักเรียนศึกษา
2. ครูต้องเสริมแรงให้นักเรียนมีความพยายามในการสืบค้นข้อมูล ควรให้คำแนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถเข้าถึงได้เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการใช้หลักฐานทั้งนี้ในกรณีที่นักเรียนมีอุปสรรคและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ครูอาจจะรวบรวมข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนมีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำกระบวนการเรียนการสอน DACIR ไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เช่น การสืบสอบทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ การเชื่อมโยงความรู้ทางประวัติศาสตร์
2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สามารถตีความได้อย่างหลากหลาย/กว้างขวาง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์จากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2561 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม มลิลา นิตเชตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยรัตน์โตศิลา. (2555). **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2537). **อารยธรรมไทย พื้นฐานทางประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ปรกาศเพริศ.
- ซี. พี. ฮิล. (2513). **คำแนะนำเรื่องการสอนประวัติศาสตร์**. แปลโดย สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. พระนคร: ครูสภา.
- ณรงค์ฤทธิ์ คักดีแสน. (2560). **ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (การสอนสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัชมิยะ (2525). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- พรเพ็ญ ยันตระกุล. (2547). **เอกสารคำสอน รายวิชา 415 501 ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์**. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรเบิร์ต วี. แคนเนลส์. (2520). **ศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไรและทำไม**. แปลโดย ธิดา สาระยา. กรุงเทพฯ: ดำรงการพิมพ์.
- วงเดือน นาราสะจ. (2548). **ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภณัฐ พานา. (2560). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามแนวคิดกระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับแนวคิด Magic If เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ชูโต. (2527). **ประวัติศาสตร์**. ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- Barton, K. C.; & Levstik, L. S. (2004). **Teaching History for the Common Good**. Mahwah: Erlbaum.
- Barton, K. C. (2005). **Primary Sources in History: Breaking through the Myths**. *Phi Delta Kappan*, 86(10): 745-753.
- Centre for the Study of Historical Consciousness. (2014). **The Historical Thinking Project Promoting Critical Historical Literacy for 21st Century**. Retrieved September 1, 2018, from <http://historicalthinking.ca/historical-perspectives>

- Collingwood, R.G. (1978). **The Idea of History**. New York: Oxford University.
- Dark, F.; & Brown, S. (2003). A Systematic Approach to Improve Students' Historical Thinking. **The History Teacher**. 34(4): 465-489.
- Davis, O. L. Jr. (2001). In Pursuit of Historical Empathy. In **Historical Empathy and Perspective Taking in the Social Studies**. Davis, O.L. Jr.; Yeagar, E.A.; & Foster, S. J. Lanham (eds). MD: Rowman and Littlefield.
- Davison, M. (2012). **'It is Really Hard Being in Their Shoes': Developing Historical Empathy in Secondary School Students**. Ph.D. (Education), Auckland: Faculty of Education, The University of Auckland. Photocopy.
- Doppen, F. H. (2004). Beginning Social Studies Teachers' Integration of Technology in the History Classroom. **Theory and Research in Social Education**. 32(2): 248-279.
- Endacott, J.; & Brooks. S. (2013). An Updated Theoretical and Practical Model for Promoting Historical Empathy. **Social Studies Research and Practice**. 8(1): 41-58.
- Jensen, J. (2008). Developing Historical Empathy through Debate: An Action Research Study. **Social Studies Research and Practice**. 3(1): 55-66.
- National Center for History in the Schools. (1996). **The National Standards for History**. Retrieved September 1, 2018, from <http://phi.history.ucla.edu/nchs/historical-thinking-standards/2-historical-comprehension/>
- Nye, A.; Hughes-Warrington, M.; Roe, J.; Russell, P.; Deacon, D.; & Kiem, P. (2011). Exploring Historical Thinking and Agency with Undergraduate History Students. **Studies in Higher Education**. 36(7): 763-780.
- Monte-Sano, C. (2011). Beyond Reading Comprehension and Summary: Learning to Read and Write in History by Focusing on Evidence, Perspective, and Interpretation. **The Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto Curriculum Inquiry**, 41(2): 212-249.
- Seixas, P.; & Morton. T (2013). **The Big Six Historical Thinking Concepts**. Toronto: Nelson Education.
- Viator, G. M. (2012). Developing Historical Thinking through Questions. **The Social Studies**. 103(5): 198-200.